

Een ontmoeting met .....

Jonkheer Albert van Citters, geboren 31 maart 1905 op buitenplaats "Heesterlust" te Schuddebeurs, gemeente Noordgouwe alwaar zijn vader burgemeester was.

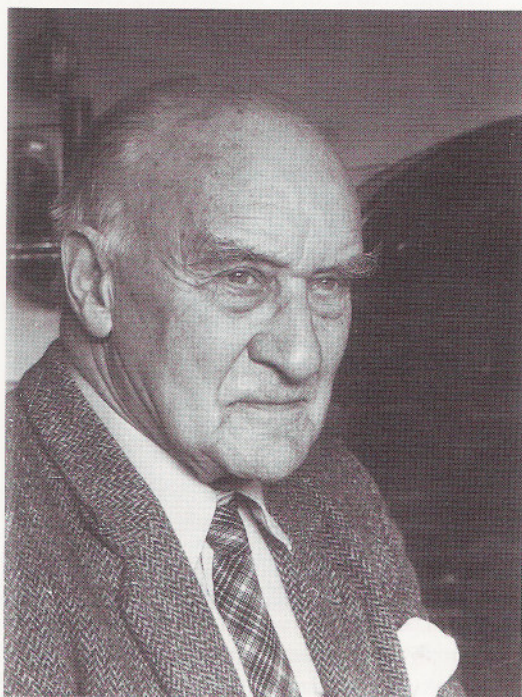
Hij zelf was burgemeester van de gemeente Burgh van 1937 tot 1961.

"Ik word over het algemeen aangesproken met mijnheer, maar jonker is de juiste aanspreek-titel", verklaart hij.

De jonkheer stamt uit een oud adellijk geslacht met nogal wat telgen die bestuurlijke functies vervulden.

Dat de jonkheer niet zo sterk hecht aan uiterlijke franje blijkt uit : "Je kan de afbeelding van het familiewapen gerust mee naar huis nemen als je het op je gemak wilt bekijken. Ja, ik meen het, als je 'm maar weer terug brengt."

Een gulle lach.

"Heesterlust" en Schuddebeurs vandaar komen de vroegste herinneringen. Hij ontmoette er ook zijn toekomstige echtgenote Ida Honorine Stephanie Bolomey. Ze was gezelschapsdame van zijn nicht, die op "Zorgvliet" woonde. Hij ging naar school in Zierikzee. Oom P. Cau was er president van de rechtbank. "Ik herinner me dat hij me een keer mee nam naar het Graves-teen om er een gevangene te bezoeken. Van die oom kreeg ik een ijzeren hoepel, die gemaakt was door Anker de smid, die in het Visslop woonde." Herinneringen aan de stormramp van 1911 toen de stoomboot Minister Lelie door die storm op de steigers werd geworpen.

In 1913 verhuisde de familie naar Arnhem. De jonkheer maakte er de lagere school af, doorliep er de 3-jarige H. B. S. en de tweejarige Hogere Handelsschool.

De Eerste Wereldoorlog brak uit. In Arnhem manifesteerde zich dit het meest door de aanwezigheid van Duitse en Engelse militairen, die daar werden geïnterneerd.

's Zomers waren er voor de familie de vacaties op "Heesterlust", maar de oorlog leek gevaarlijk dichtbij. Vanaf de Schouwse Dijk kon de familie op een mooie zomeravond bij buitenplaats "Maja" de luchtgevechten boven Antwerpen gadeslaan.

"In 1922 ging ik in opleiding op de Officiers-school Bereden Artillerie te Ede. Praktijk moest ik doen bij het 7e Regiment Veldartillerie te Bergen op Zoom. Daarna volgde ik een opleiding gemeente - administratie in Weesp, dat beviel me niet. Later werd ik chef - boekhouder bij de incassobank aan de van Wouwstraat, trouwde in 1931 en ging in Amsterdam op het Merwedeplein wonen. Het beviel ons daar uitstekend," aldus jonkheer Van Citters.

Toch blijft Zeeland trekken en in 1934 verhuist het gezin Van Citters, dan met twee zonen, naar Burgh, waar de jonkheer als volontair ter secretarie is benoemd. Op 2 februari 1937 wordt

hij als burgemeester van de gemeente Burgh geïnstalleerd.

“Meteen als jong burgemeester werd ik als hoofd van de politie geconfronteerd met twee droevige gevallen van zelfmoord, dat heeft grote indruk op mij gemaakt. Het waren onzekere tijden. Eerst de mobilisatie en toen de oorlog. Direct na de oorlogsverklaring heb ik met de heer Dormaar, het hoofd van de Burgerbevolking, de geheime mobilisatiestukken in de polder Burgh - Westland verbrand. We moesten toen nog in een droge sloot duiken, omdat er een Duitse jager over vloog. Op 10 mei 1940 heb ik het huwelijk gesloten van J. Brouwer en N. Steur, de kerkelijke inzegening gebeurde met open deuren, zodat de mensen konden vluchten indien dat nodig was,” vertelt de oud-burgemeester. “De oorlogsjaren waren zeer moeilijk. We kregen allerhande Duitse organisaties in de gemeente, tot zelfs Duitse douane aan toe, omdat we dicht bij Engeland zaten. Van 1940 tot 1943 waren er 80 bombardementen. In de polder Burgh - Westland was er een lichttroute gemaakt voor Duitse vliegtuigen. In Renesse lag er een namaak vliegveld met houten jagers (!) als afschrikmiddel.” Een beetje smalend: “Iedereen wist dat.”

In 1943 wordt jonkheer Van Citters met acht andere burgemeesters op het departement van Binnenlandse Zaken ontboden door minister Frederiks. De burgemeester wordt ontslagen, door de Duitsers. De familie Van Citters verhuist naar het familiebezit “Heesterlust” in Schuddebeurs. Het landhuis “Schouwenburgh” in Burgh wordt aan Mr. Van den Berghe uit Haamstede verhuurd. De ex-burgemeester werkt in het bos van “Heesterlust”.

De heer Van Citters: “In april ‘43 werd ik opgeroepen om op het arbeidsbureau in Zierikzee te verschijnen. In het bijzijn van een Duitse gevolmachtigde werd mij door het toenmalig hoofd van het bureau werk aangeboden als chauffeur om hoge Duitse personages rond te rijden. Ik zei dat ik bedankte voor die functie, het hoofd zei dat ik dat niet kon weigeren, ik zei hem dat hij mij dit aanbod niet mocht doen aangezien ik nog steeds burgemeester van Burgh was en slechts door Hare Majesteit de Koningin ontslagen had kunnen worden.”

Na allerlei onderhandelingen werd jonkheer

Van Citters opgedragen deel te nemen aan de Arbeidsdienst in Duitsland.

Daarover: “Ik had als voorwaarde gesteld, dat als ik zou gaan, ik zwart op wit zou krijgen dat de chauffeur en huisknecht van mijn moeder, de tuinbaas en knecht niet zouden worden opgeroepen voor de arbeidsdienst. Dat verzoek werd ingewilligd en eind april vertrok ik naar Ühlingen waar ik te werk werd gesteld op een biologisch dynamisch landbouwbedrijf. De boerin was een kleinkind van de familie Schuurbeque Boeye van Mon Plaisir uit Schuddebeurs. Zij was met een Duitse boer getrouwd. Eerst heb ik onderzocht of ze nazi waren, dat was gelukkig niet zo.”

De heer Van Citters moest zich op het arbeidsbureau in Waldshut melden. Hij kreeg de opdracht voor de 12 koeien en 2 paarden te zorgen op de boerderij en wel zo dat er in mei 1944 nog voldoende hooivoorraad zou zijn. Stiekem voerde hij stro bij en de beesten aten het. Na enige tijd kwamen nazi landbouwdeskundigen controleren en prezen het beleid. De boer werd daarvoor vrijgesteld van dienst aan het Oostfront. Het contact met thuis verliep goed. Elke week werden er over en weer brieven geschreven. Jonkheer van Citters had kennis gemaakt met Polen, die vluchtplannen hadden. Op een stralende zondagmorgen gingen ze ‘stok over blok’ in de richting van de grens, naar Stühlingen. Onderweg groeide de groep aan tot 20 man. “Wat mij nu achteraf nog verbaast is dat een jongen van achttien jaar oud de leiding van deze onderneming op zich nam en hij deed dat heel trefzeker.”

De hele groep kwam veilig de Zwitserse grens over, dankzij een groepje vrouwen dat hen in de goede richting stuurde, anders waren ze met een boog Duitsland weer binnen gelopen.

De heer van Citters werd via Schaffhausen naar een vluchtelingenkamp in Hinwil getransporteerd. Onderweg hoorde hij dat de geallieerden in Frankrijk waren geland.

“In het kamp werd ik chef personeel, omdat ik 4 talen sprak. Ik moest er ook feestavonden organiseren. Dat lukte uitstekend: er was een Franse harmonikaspeeler, een Fransman die op zijn handen de trap op en af liep, een Poolse officiersvrouw die uitstekend Chopin vertolkte, een Weense danseres, die met haar kostuum op het

hoofd de Rijn was over gezwommen en niet te vergeten 13 Hollanders die 'Sarie Mareis' konden zingen!"

Na enige tijd was de jonkheer vrij om te gaan waar hij wilde en vertrok naar Bern, naar de Nederlandse ambassade. Hij verzocht daar om via de Franse ondergrondse naar Nederland terug te kunnen gaan. Hij kreeg geen toestemming. Hem werd wel verzocht met een contingent Engelsen en eventueel anderen van verschillende nationaliteiten via Frankrijk naar Engeland te reizen. Dat kon alleen wanneer de Amerikanen de Zwitserse grens bereikt hadden en de Duitsers Zwitserland moeilijk vertrek van vluchtelingen konden ontzeggen.

De heer van Citters: "Na bij de ambassadeur geloged te hebben, vertrok ik naar Wildhaus naar een hotel waar we sinds 1936 onze ski - vakanties doorbrachten. Ik werd daar met vreugde ontvangen en ondergebracht op de boerderij van de eigenaar. Daar werkte ik als arbeider in de koeiestal en op de weiden waar ik vanaf 7 uur 's morgens het gras moest keren, wat om 5 uur gemaaid was. 's Avonds hielp ik in het hotel met de afwas. Ik maakte met heel veel mensen kennis."

In november komt het bericht dat hij met het tweede contingent naar Engeland kan worden vervoerd. Van Genève gaat de reis per trein naar Marseille met op de perrons vaak muziek van de Fransen ter begroeting. Een smeltkroes van nationaliteiten. Op de spoorbanen eveneens onafzienbare treinen met oorlogsmaterieel van zuid naar noord.

"In Marseille moest ik overnachten op een gekapseisd Zwitsers schip, op een deur die tussen wanden geklemd was. In dezelfde ruimte slapen mensen van allerlei nationaliteiten, zo ook een aantal Sikhs, dat daar lag te slapen met die hoge tulbanden op. Later heb ik daar wel om moeten lachen. Waar je niet allemaal verzeild kan raken."

Het contact met thuis was inmiddels hersteld. Iemand gaf de burgemeester de tip een kaart naar huis te sturen met een troetelnaam erop die alleen voor insiders bekend was.

In Marseille ging het contingent scheep om naar Engeland te gaan. In Londen wachtten twee weken internering en ondervraging door de Intelligence Information.

"Ik verzocht om ten spoedigste vervoerd te worden naar Schouwen - Duiveland. Wat zei de commandant?... daar zitten nog 10.000 Duitsers."

In Engeland verbleef de jonkheer bij de familie Van Citters in Wroscam.

In januari 1945 vloog hij met een oude Hudson naar het vliegveld Brussel. Met een postwagen kon hij meerijden naar Bergen op Zoom.

De oorlog was nog in volle gang. Van Bergen op Zoom ging het met een auto van het militair gezag naar Middelburg, waar hij vriendelijk werd ontvangen door de commissaris van de Koningin de heer Quarles van Ufford.

"Hij vroeg mij of ik elke dienst die mij werd geboden wilde aanvaarden. Ik zei 'Jawel meneer de commissaris.' Dan bent U van nu af aan burgemeester van Oost- en West-Souburg. Het zit helemaal onder water. Ik moest per kano naar het gemeentehuis. Ik kwam tot mijn grote vreugde veel oude bekenden tegen.

Op 7 mei was er eindelijk vervoer mogelijk van Kortgene naar Schouwen, per militair transportvaartuig. Aan boord was ook burgemeester Röell van Haamstede. We landden bij het Groene Weegje in Zierikzee. De veearts de heer Stevense en bakker Boslooper waren er om ons op te halen. De bakker had een vrachtauto, die op houtgas liep. We mochten niet naar het Westen over de grote weg, maar we reden via de inlagen.

Buiten Haamstede ontmoette ik mijn oudste zoon, die daarop snel naar huis ging om te vertellen dat ik aangekomen was. De bevolking was enthousiast bij onze aankomst bij het gemeentehuis van Haamstede. Maar wat een toestand. Alles liep door elkaar. Leden van de O. D. met een witte armband en geweer, Duitsers met geweren bij de ingang van het Slot, de bevolking die het Wilhelmus zong... Op het gemeentehuis van Burgh werd ik hartelijk ontvangen."

De burgemeester was dankbaar en blij weer met zijn gezin herenigd te zijn. Na de oorlog was er ontstellend veel werk op de secretarie. Burgers die gecollaboreerd hadden werden weggevoerd en bestraft. Daarover: "De burgemeester die in mijn plaats door de bezetter werd benoemd, heeft achteraf gezien zijn werk goed verricht. Als ik daar toen van op de hoogte was geweest

had ik wellicht strafvermindering voor hem aan kunnen vragen.”

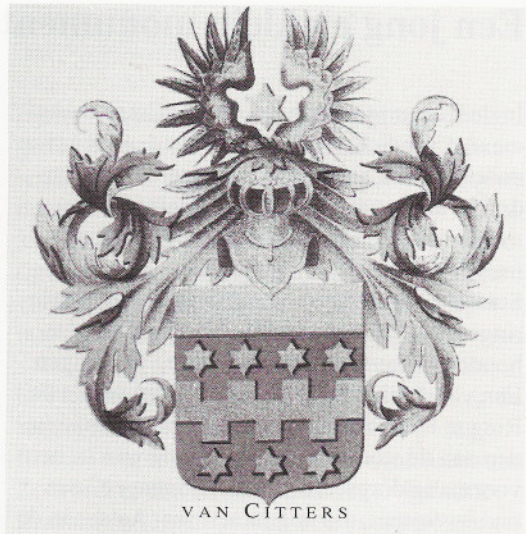
De burgemeester had echter in die tijd te veel andere dingen aan zijn hoofd. Hij was ook president - kerkvoogd van de Nederlands Hervormde Kerk in Burgh en zijn geliefde kerk was in januari '45 gebombardeerd door de Engelsen. Daarbij werden de toren en het interieur vernield. Jonkheer Van Citters heeft er zorg voor gedragen, dat de kerk in oude luister is hersteld.

Het noodlot sloeg opnieuw toe in de vorm van de watersnoodramp van 1953. Het echtpaar Van Citters - Bolomey was dat fatale weekend te gast bij familie in Laren. De burgemeester had die zaterdag in Den Haag overleg met hoge ambtenaren om gedaan te krijgen dat ambtenaren van de gemeente Burgh in een hogere salarisschaal geplaatst zouden worden, in verband met het feit dat de bevolking in de zomermaanden verdubbelde. Hun vijf kinderen waren thuis gebleven. “Zondagmorgen na de kerkdienst hoorden we dat Schouwen onder water stond. We zijn zo snel mogelijk per auto terug gereden, maar we kwamen niet verder dan Steenbergen. Daar heb ik de slechtste nacht van mijn leven gehad. We hadden namelijk een boot in de tuin liggen, door de jongens gemaakt van oude Duitse materialen. Ik was bang dat ze daar ingegaan zouden zijn.” Alle pogingen om het rampgebied in te gaan faalden. Pas woensdag kon de burgemeester met een bevriend militair en een arts vertrekken vanaf vliegveld Woensdrecht.

Ze vlogen met een pipercupje en landden op het strand bij Burgh.

Chaotische toestanden troffen ze bij aankomst aan. Er waren 10 mensen verdrongen in 't Oude Burghsluis. Ze lagen opgebaard in de school van Burgh. Een wethouder, ambtenaren en raadsleden deden bewonderenswaardig goed werk. Van alle kanten kwam de hulpverlening op gang. De heer Van Citters kon gelukkig ook zijn kinderen weer in de armen sluiten.

Hij vertelt: “In een vergadering met hoge pieten uit Den Haag werd er op aangedrongen dat de bevolking geëvacueerd zou worden. Ik sloeg hard met mijn vuist op tafel en zei dat dat niet zou gebeuren. De bevolking was door de Duitsers bij de gedeeltelijke onderwaterzetting ook

al van huis en haard verdreven. Ze schrokken zo van mijn uitval, dat de evacuatie daardoor wellicht niet doorgegaan is.”

De dijken werden door waterstaat snel gerepareerd. De jonkheer: “Van die werkzaamheden heb ik een film gemaakt en later vertoond in die plaatsen, waar vandaan we geld en goederen hadden ontvangen. Dat waren Landshut (Duitsland), Noordwijk, Riehen (Zwitserland) en Marseille. Het viel niet mee de technische uitleg in een andere taal te verwoorden, maar we werden overal vriendelijk ontvangen en kregen complimenten voor de uitleg.”

In 1961 kwamen de plannen tot samenvoeging van de gemeenten. Burgemeester Albert van Citters toonde zich geen voorstander. Hij vindt dat een bestuurder dicht bij de bevolking moet staan en hij ziet weinig heil in een grote agglomeratie bestuurd door ambtenaren. Het mooie Burgh met de eigen volksaard heeft hem altijd na aan het hart gelegen. Hij en zijn echtgenote hebben zich beijverd de schoonheid van het dorp te bewaren. Een andere hartstocht van de jonkheer is het schaatsen. Hij reed tweemaal de Elfstedentocht mee, in 1940 en 1941 en menig Burghenaar heeft hem over het ijs zien zwieren, want de jonker vond dat ‘schoonrijden’ tot een kunst verheven diende te worden. Vandaar dat hij zich geroepen voelde de Burghenaren deze kunst bij te brengen.

Burgh, “Schouwenburgh”
18 januari 1994 B. Romijn - de Raat